

2016-12-07, reviderad 2017-02-07

Dnr Kon 2017/31

Riktlinjer för ersättning avseende studier på gymnasium i utlandet**Förslag till beslut**

1. Riktlinjer för ersättning avseende studier på gymnasium i utlandet antas.
 - Skolan ska vara godkänd av skolverket som en svensk skola i utlandet och får inte samtidigt erhålla statsbidrag för eleven.
 - Ersättning utgår endast för ett läsår och utbetalas till skolan där eleven är antagen. I skollagen finns ingen närmare definition om när en elev stadigvarande vistas i utlandet. En vägledning kan då vara folkbokföringslagen (1991:481) 20§ där ett år är gränsen för vad det betraktas som att en person stadigvarande vistas i utlandet.
 - Ersättningen föreslås uppgå till maximalt den aktuella programpengen och utbetalas för en termin i taget.
 - Eleven, samt minst en av elevens vårdnadshavare, ska vara fortsatt folkbokförda i Järfälla under hela utlandsvistelsen. Anknypningen måste vara tydlig och kunna dokumenteras.
 - Vårdnadshavare och/eller myndig elev är skyldiga att skriftligen informera kommunen om det uppstår förändringar som studieavbrott och flytt till annan kommun.
 - Elev ska vara antagen och tackat ja till nationellt program i gymnasieskolan eller redan gå på gymnasiet i Sverige
 - Tim- och kursplaner ska stämma mellan skolorna så att elevens totala studietid inte blir längre än tre år.
 - Antagningsbesked, studieplan och personbevis ska bifogas ansökan om ersättning.
 - Ingen ersättning betalas ut för inackordering under studietiden i utlandet.

Ärendet i korthet

Regelverket för att bevilja elever studier vid gymnasium i utlandet behöver förtydligas. Beslut om ersättning av elevs studier i utlandet sker idag utifrån vedertagen praxis. För att garantera att elever i Järfälla kommun som avser att studera utomlands får en utbildning som är likvärdig med studier vid svensk gymnasieskola bör tydligare regler gälla för vilka skolor som Järfälla kommun ersätter för elevens utbildning.

Det bör även tydliggöras vilka krav som ställs på eleven och elevens vårdnadshavare samt vilka belopp som kommunen ersätter skolan med.

Kompetensförvaltningen har utrett förutsättningarna för en gymnasieelev att studera delar av sin gymnasieutbildning utomlands. Förvaltningen kan konstatera att det inte finns några juridiska hinder för att bevilja utlandsstudier under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda.

Ett förslag till riktlinjer har utarbetats för ersättning avseende studier på gymnasium i utlandet, se bilaga. Riktlinjerna innehåller de krav som ställs på gymnasieutbildningen i utlandet för att ersättning ska betalas ut av kommunen samt de förutsättningar som elev och dess vårdnadshavare bör uppfylla.

Bakgrund

Rättsläget

Begreppet ”skolpeng”, ett informellt sätt att beskriva den interkommunala ersättning som elevens hemkommun betalar till den anordnarkommun där eleven går i gymnasieskola eller gymnasiesärskola. Eleven har inte rätt till en viss ”skolpeng” som eleven själv kan välja att ta med till vilken skola som helst.

Svenska skolor i utlandet är avsedda för svenska barn/elever som bor utomlands och som har minst en vårdnadshavare som är svensk medborgare och minst en av dem vistas i utlandet under vissa i förordningen (1994:519) närmare angivna förutsättningar. Den reglerar inte förutsättningarna för bidrag till skolgång för elever som fortfarande ska anses bosatta i Sverige och har sina vårdnadshavare kvar i Sverige.

I 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) finns en grundläggande bestämmelse om kommunernas allmänna kompetens: ”Kommuner och landsting får själva ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan”.

I denna paragraf ryms ett antal viktiga kommunalrättsliga principer som måste vara uppfyllda för att en åtgärd ska anses falla inom kommunernas ansvarsområde; allmänintresset, förbud mot understöd till enskild, lokaliseringsprincipen samt uppgifter som ankommer på annan.

SKL skriver i sin Handbok för gymnasieantagning 2016-2017, sid 81 att: ”för elever som är folkbokförda i Sverige föreligger inte någon skyldighet för elevernas hemkommuner att betala bidrag till skolor utomlands”. Däremot sägs inget om att det inte skulle vara möjligt för kommunerna att bevilja sådana bidrag.

Nacka kommun genomförde under 2015 en utredning i syfte att utreda de rättsliga förutsättningarna för att flytta skolpeng/programpeng utomlands och man kunde konstatera att inte finns något uttryckligt förbud för huvudmän att tillåta en flytt av skolpeng så att den kan beviljas en skola i utlandet som en elev har sökt till. I utredningen diskuteras om lokaliseringsprincipen ska tolkas så att om en elev är bosatt utomlands så har kommunen inte längre ansvar för denne och ska alltså inte betala någon skolpeng för studier utomlands. Olika förvaltningsrättsliga avgöranden har dock tolkat innebörden av lokaliseringsprincipen i dessa fall så att den är

uppfylld om åtgärden knyter an tillkommunens område eller medlemmar och att den inte innebär ett absolut krav på geografisk anknytning. Om en elev är folkbokförd i kommunen och inte heller kan anses varaktigt bosatt i annat land så borde lokaliseringsprincipen alltså inte utgöra något hinder mot utbetalning av skolpeng för elevens skolgång utomlands. Eleven har fortfarande anknytning till kommunen.

Elevs rätt till skolpeng har även prövats utifrån principen om det kommunala allmänintresset vid förvaltningsrätten i Växjö 2013.

Målet gällde en elev, folkbokförd i Växjö, som ansökt och av kommunen beviljats ersättning för gymnasieutbildning vid svenska skolan i London.

Av domskälen framgår bland annat följande: Det överklagade beslutet rör förutsättningar för gymnasieutbildning utomlands under ett läsår för elev som är bosatt i kommunen och frågan får därmed anses ha anknytning till kommunmedlemmar. Förvaltningsrätten kan vidare konstatera att frågor om gymnasieutbildning för kommunens medlemmar i sig måste anses vara ett kommunalt allmänt intresse. Förvaltningsrätten kommer därefter fram till att, grundat på vad som gjorts gällande i målet, det inte finns skäl att göra annan bedömning än att frågan får anses vara någonting av allmänt intresse för kommunen, som rör kommuninnevånare och inte enbart ska hanteras av annan än kommunen”.

Omvärldsbevakning

Vid en genomgång av ett antal kommuner inom samverkansområdet så kan det konstateras att ingen kommun inom området tagit ställning mot att tillåta en flytt av skol-/elevpengen för gymnasiestudier utomlands. Däremot sker detta inom ramen för att vissa kriterier ska vara uppfyllda. Några kommuner tar inte direkt ställning utan gör en individuell bedömning utifrån varje inkommen ansökan.

Sollentuna

Elever som önskar studera ett år av sina gymnasiestudier vid svenska skolan utomlands ska ansöka om detta hos kommunen. Skolan måste vara godkänd av Skolverket såsom svensk skola i utlandet och inte erhålla statsbidrag för eleven. Både elev och vårdnadshavare ska vara folkbokförda i Sollentuna kommun. Vid beviljande betalar kommunen ut programpengen med motsvarande ersättning som elevens nuvarande skola får i högst ett år. Ersättningen utgår endast under ett läsår och betalas till skolan dit eleven antas. Ingen ersättning utbetalas för inackordering.

Solna

Solna stad beviljar skolpeng för gymnasiestudier utomlands, men endast för studier på någon av de av staten godkända svenska skolorna utomlands. Dessa är: Svenska skolan i London, Paris, Fuengirola, Madrid och Nairobi samt Scandinavian School of Brussels i Bryssel. Solna ersätter Svenska skolan med den programpeng som Solna ersätter för aktuellt gymnasieprogram till kommunal skola i Stockholms län. Studierna ska gälla svenskt nationellt program. De får inte innebära att eleven behöver utöka studierna över tre år. Ersättning utbetalas till skolan och inte enskild privatperson. Ersättning utgår inte om skolan också får statsbidrag för eleven enligt reglerna för utlandssvenskar. Eleven ska vara folkbokförd i Solna under hela studietiden utomlands. Solna beviljar inte inackorderingstillägg för studier utomlands.

Stockholm

Stockholms stad erbjuder möjlighet för elever på gymnasiet att ansöka om ersättning för att byta ut ett läsårs studier i en svensk skola utomlands. Förutsättningar för ett sådant beviljande är att eleven är:

- 1) folkbokförd i Stockholms kommun under studietiden
- 2) att eleven är antagen och har tacka ja till en plats i gymnasieskolan/går på gymnasiet i Sverige
- 3) att tim- och kursplaner stämmer mellan skolorna så att den totala studietiden i gymnasieskolan inte blir längre än tre år. Bidragsbeloppet utbetalas till skolan.

Slutsatser

Kompetensnämnen beslutar att gymnasieelevers ansökan om att studera vid gymnasieskola i utlandet ska beviljas under förutsättning att följande förutsättningar är uppfyllda. Utgångsläget är att studierna ska vara likvärdiga med studier i en svensk gymnasieskola.

- Skolan ska vara godkänd av skolverket som en svensk skola i utlandet och får inte samtidigt erhålla statsbidrag för eleven.
- Ersättning utgår endast för ett läsårs och utbetalas till skolan där eleven är antagen. I skollagen finns ingen närmare definition om när en elev stadigvarande vistas i utlandet. En vägledning kan då vara folkbokföringslagen (1991:481) 20§ där ett år är gränsen för vad det betraktas som att en person stadigvarande vistas i utlandet.
- Ersättningen föreslås uppgå till maximalt den aktuella programpengen och utbetalas för en termin i taget.
- Eleven, samt minst en av elevens vårdnadshavare, ska vara folkbokförda i Järfälla och stadigvarande vistas i Järfälla kommun under hela tiden utomlands. Anknytningen måste vara tydlig och kunna dokumenteras.
- Vårdnadshavare är skyldiga att skriftligen informera kommunen om det uppstår förändringar som studieavbrott och flytt till annan kommun
- Elev ska vara antagen och tackat ja till nationellt program i gymnasieskolan eller redan gå på gymnasiet i Sverige
- Tim- och kursplaner ska stämma mellan skolorna så att elevens totala studietid inte blir längre än tre år.
- Antagningsbesked, studieplan och personbevis ska bifogas ansökan om ersättning.
- Ingen ersättning betalas ut för inackordering under studietiden i utlandet.

Barnkonsekvensanalys

Förslaget innebär att elever ges större möjlighet att studera på gymnasium i utlandet med bibehållen kvalitet.

.....
Annika Ramsell

Utbildnings- och Arbetsmarknadsdirektör

.....
Maja Jansson

Antagningsansvarig